

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

« 09 » *листопада* 2023 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ДОСЛІДНИЦЬКА

для аспірантів

спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

освітнього рівня третього (освітнього-наукового)

освітньо-наукової програми «Дошкільна освіта»

Київ – 2023

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	Дослідницька	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / тижнів	6 / 4	
Рік навчання	3	3
Семестр	6	6
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин	180	180
Форма семестрового контролю	залік	

2. Бази практики.

Базою для проходження практики є випускова кафедра, на якій працює керівник здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

3. Мета та завдання дослідницької практики

Мета: формування у аспірантів компетентностей, що сприяють кваліфікованому проведенню наукових досліджень за профілем підготовки на основі отриманих теоретичних знань, стійких практичних навичок дослідницької діяльності в наукових колективах або організаціях.

Завдання:

- систематизація, закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних умінь проведення дослідження;
- оволодіння методами проведення науково-дослідницької діяльності та формування вмінь застосовувати їх в процесі проведення конкретного наукового дослідження;
- ознайомлення з сучасними методами і технологіями роботи в науково-дослідних організаціях;
- набуття досвіду організації самостійної науково-дослідницької діяльності, включаючи обґрунтування, розробку і реалізацію програми проведення наукового дослідження;
- формування вмінь оприлюднення результатів наукового дослідження у формі наукової доповіді та наукової публікації;
- набуття досвіду ведення наукових дискусій та захисту результатів проведеного дослідження;
- формування вмінь написання та оформлення звіту про результати проведеного наукового пошуку;
- вивчення довідково-бібліографічних систем, способів пошуку інформації;
- робота з електронними базами даних вітчизняних та зарубіжних бібліотечних фондів.

У результаті виконання завдань практики відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формуються фахові компетентності:

Програмні компетен- тності	Код	Значення компетентності
Фахові компетен- тності (ФК)	ФК 2	Здатність готувати, планувати, організовувати власну наукову та викладацьку діяльність; розуміти гносеологічні основи діяльності; адекватно застосовувати наукові методи для виконання завдань власного дослідження; використовуючи існуючі, модифікувати та створювати методи, технології для виконання завдань дослідження, перевіряти їх ефективність; впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження.
	ФК 3	Володіння знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; розвиток наукового мислення; психологічна готовність до: наукової діяльності, емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації, самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей для самостійного вирішення дослідницьких завдань; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина-людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей.
	ФК 4	Здатність критично мислити, визначати та оцінювати актуальні проблеми дошкільної освіти, проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм збору та аналізу результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну траєкторію власного розвитку та суб'єктів освітнього процесу; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному дослідженні, готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та педагогічного проектування.
	ФК 5	Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації і презентації наукових доробків та ідей; участі у різних видах наукового спілкування; володіння науковим стилем викладу матеріалу дослідження; встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо).
	ФК 7	Здатність до диференціації та самостійної постановки завдань педагогічної діяльності в системі дошкільної освіти відповідно її ключових суб'єктів і змісту, видів та напрямів у контексті запитів соціуму, інтересів та потреб особистості.
	ФК 8	Здатність до упровадження інновацій в освітню діяльність закладів дошкільної освіти та інших інституцій дошкільного дитинства.
	ФК 9	Здатність до розробки науково-методичного забезпечення процесу формування у дітей життєвої компетентності та дошкільної зрілості.
	ФК 10	Здатність навчатися протягом життя, підвищувати професійну компетентність, здійснювати професійний саморозвиток, планувати програму професійного самовдосконалення.

4. Результати проходження дослідницької практики

У результаті виконання завдань практики здобувач наукового ступеня має досягнути таких програмових результатів навчання:

ПРН 11	Здатен до планування, організації власної наукової діяльності, розуміння гносеологічних основ діяльності, адекватного застосування наукових методів для виконання завдань власного дослідження; на основі використання існуючих, модифікує та створює методи, технології для виконання завдань дослідження, перевіряє їх ефективність; впроваджує інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження.
ПРН 12	Володіє знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу на етапі дошкільного дитинства; про особливості психофізіологічного розвитку дитини раннього та дошкільного віку; вміє визначати рівень психічного розвитку дитини за допомогою діагностичних методів; інтерпретує і використовує методики та освітні технології, що забезпечують різнобічний розвиток дитини; творчо застосовує передовий педагогічний досвід у власній професійній діяльності; дотримується етичних принципів роботи в системі «людина – людина», виявляє емпатію, повагу до індивідуальних особливостей дитини.
ПРН 13	Здатен до аналізу, реалізації та вдосконалення вимог освітніх стандартів у галузі дошкільної освіти шляхом проведення дослідження різних аспектів діяльності дітей та педагогів у дошкільних закладах; створення методичного забезпечення освітнього процесу закладу дошкільної освіти, організації різних форм методичної роботи, аналізу й розповсюдження передового педагогічного досвіду, аналізу та планування освітньої діяльності з використання альтернативних педагогічних технологій; застосування методів психолого-педагогічного дослідження в практиці дошкільної освіти.
ПРН 14	Володіє знаннями про пренатальний та перинатальний розвиток дитини. Розуміється в особливостях розвитку і виховання дітей із різних стратів суспільства, передбачає та розробляє стратегії виховання; здатен виховувати основи культури використання медіапродукції у дітей дошкільного віку, зокрема: здійснювати педагогізацію батьків з питань виховання у дітей основ культури використання медіапродукції; створювати предметно-ігрове медіасередовище з метою збагачення досвіду дітей щодо використання медіапродукції.
ПРН 15	Порівнює та оцінює актуальні проблеми дошкільної освіти, проводить моніторинг власних наукових результатів; володіє діагностичним інструментарієм збору й аналізу результатів експериментальної роботи; здатен до компаративного аналізу програмних документів у галузі дошкільної освіти в контексті вітчизняного та зарубіжного теоретико-методологічного досвіду, розробки освітніх парціальних програм для дітей дошкільного віку, впровадження програм для дітей дошкільного віку в освітній процес закладу дошкільної освіти; реалізації стандарту дошкільної освіти.

5. Структура дослідницької практики

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів	Розподіл годин між видами робіт
ЕТАП I ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ		
1	Ознайомлення з лабораторною базою науково-дослідницьких підрозділів університету у форматі засідання кафедри-базис з дослідницької практики (отримання завдань, рекомендацій та форми звітності)	6
2	Складання дорожньої карти дослідницької практики у відповідності до теми наукового дослідження	4
	Разом	10
ЕТАП II ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ		
1	Виконання експериментальної частини науково-дослідницької роботи	80
2	Обробка даних експериментального дослідження та інтерпретація їх результатів	46
3	Підготовка наукової публікації за результатами експериментальної частини дослідження	40
	Разом	166
ЕТАП III УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНО-РЕФЛЕКСІЙНИЙ		
1	Написання звіту за результатами дослідницької практики	2
2	Виступ на науково-методичному семінарі кафедри щодо підсумків практики	2
	Разом	4
	Усього	180

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації і проведення практики

ЕТАП I

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ

Дослідницька практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-дослідницької діяльності та є видом практичної діяльності аспірантів щодо здійснення експериментальної частини дисертаційного дослідження та оформлення й апробацію її результатів.

Організатором практики є випускова кафедра аспіранта.

Установча конференція проводиться у форматі засідання кафедри – бази дослідницької практики: отримання завдань, рекомендацій, інформація про форми звітності. Дорожня карта науково-дослідницької діяльності аспіранта на період практики розробляється у довільній формі (ментальна мапа, структурно-логічна схема, модель, фрейм, таблиця тощо) у цифровому або рукописному форматі.

ЕТАП II

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ

Вивчення досвіду науково-дослідницької діяльності викладачів випускової кафедри, інших кафедр ФПО, НМЦ Університету Грінченка, лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України та лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Ознайомлення з науково-інформаційними ресурсами та наукометричними базами.

Планування та виконання експериментальної частини дисертаційної роботи, оформлення та аналіз результатів експериментальної діяльності аспіранта на період практики:

- апробація діагностичного та власного методичного інструментарію на експериментальному майданчику;
- обробка даних експериментального дослідження та інтерпретація їх результатів;
- підготовка статті за результатами експериментальної частини дослідження;
- консультативна взаємодія з науковим керівником та науковцями, що займаються проблемами дотичної до здобувача тематики дослідження;

ЕТАП III

УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНО-РЕФЛЕКСІЙНИЙ

Узагальнення матеріалів і підготовка звітної документації за результатами дослідницької практики

- Підготовка та подання звіту про проходження практики (форма звіту подана у додатку 1; презентація звіту – творча, з аналітичною компонентою й наявною педагогічною рефлексією щодо особливостей реалізації завдань практики аспірантом).

– Презентація результатів практики на науково-методичному семінарі кафедри (онлайн або офлайн формат).

6.2. Обов'язки аспірантів під час проходження практики

Аспіранти під час проходження практики зобов'язані:

- під час установчої конференції ознайомитись із розпорядженням щодо направлення на базу практики;
- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитись з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу і суворо їх дотримуватись;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- захистити звіт про проходження практики.

Тривалість робочого часу аспірантів регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудова відносини, і складає для студентів віком від 18 років і старше – не більше 40 год. на тиждень.

6.3. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики:

- ознайомлення аспірантів з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, системою та формами звітності;
- контроль за своєчасним прибуттям аспірантів до бази практики та її відвідуванням, виконанням програми практики, терміну її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики;
- забезпечення якісного проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- контроль умов праці і побуту аспірантів на базі практики, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- надання методичної допомоги під час виконання завдань практики, проведення консультацій для обробки зібраного матеріалу та його використання у звіті про проходження практики;
- участь в установчій та звітній конференціях.

7. Контроль навчальних досягнень аспіранта

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю		
		Кількість одиниць	Кількість балів
Написання звіту	10	1	10
Виступ з презентацією на засіданні кафедри /науково-методичному семінарі кафедри	20	1	20
Опрацювання матеріалів експериментальної частини дисертаційного дослідження	50	1	50
Підготовка статті за результатами експериментальної частини дисертаційного дослідження	20	1	20
Разом			100
Форма контролю	залік		

Основним звітним документом проходження дослідницької практики аспіранта є друкований звіт (додаток 1) з переліком діяльності, фіксацією, оцінюванням та підтвердженням виконаної роботи.

7.2. Форми проведення семестрового контролю

Формою проведення семестрового контролю є залік, на якому сумується кількість балів, отриманих аспірантом за види діяльності під час проходження практики. Підставою для оцінювання досягнень здобувача є відгук наукового керівника, звіт та його презентація на засіданні кафедри.

Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником) та подається у термін, встановлений кафедрою.

7.3. Критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні кафедри, яке передє дати закінчення дослідницької практики.

Критеріями оцінки є:

- Успішність виконання аспірантом індивідуальних завдань практики.
- Дотримання аспірантами кодексу академічної доброчесності.
- Власна активність, ініціативність аспіранта у процесі виконання завдань практики.
- Повнота, логічність і досконалість звіту про проходження практики.
- Якість, коректність, теоретична грамотність і практична цінність апробованих матеріалів.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів керівником є рекомендаційною. Підсумкову оцінку надає кафедра на основі виступу аспіранта представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником практики та конструктивного обговорення діяльності практиканта на засіданні кафедри.

7.4.Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела.

Нормативні документи:

Закони України

Про наукову і науково-технічну діяльність

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.18 року).

2. Державний стандарт дошкільної освіти в Україні https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

3. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijnij-standart-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

4. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» <file:///C:/Users/Mama/Downloads/61727cdc64def816302302.pdf>

5.

Основна література

1. Добронравова І.С., Руденко О.В., Сидоренко Л.І. Методологія та організація наукових досліджень: *навч. посіб.* Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>

2. Сисоєва С.О., Козак Л.В. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: *навчальний посібник* Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. 156 с.

3. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень: *підручник*. Харків. Право, 2019. 368 с.

4. Тельма Гармс, Річард М. Кліффорд, Деббі Краєр. Шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Третя редакція. ECERS-3. 2020. Харків. Вид. «Ранок» с.116.

9. Додаткові ресурси.

1. Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 лютого 2021 р.) ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. 160 с.

2. Гріньова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. Вінниця. Нілан-ЛТД, 2015. 227 с.

3. Матеріали Міжнародного науково-методичного семінару «Психолого-педагогічна діагностика в системі дошкільної освіти», 29 червня 2021 року https://www.youtube.com/channel/UC1v7slDA_qojojeuv38cpag

Інститут / факультет _____

Кафедра _____

ЗВІТ**про проходження практики** _____
(назва практики)_____
(ППП аспіранта)_____
(ППП керівника, науковий ступінь, вчене звання)

За період практики було здійснено:

№	Зміст тем/видів діяльності за етапами практики	Звітність (стаття, участь у конференції тощо)	Кількість балів за виконання
	Загальна кількість балів:		

Підсумкова оцінка: _____

« _____ » _____ 20__ р.

Аспірант _____
(підпис)Керівник _____
(підпис)

Звіт затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис)